

Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no.

31/1 2011
44/2011
Deres ref: 201004890

Høringsuttalelse — NOU 2010:8 Med forskertrang og lekelyst. Innstilling fra utvalget som har sett på pedagogisk tilbud til førskolebarn

Vi viser til høringsbrev av 29.10.2010 og takker for invitasjon til høring. NOVA stiller seg i hovedsak positiv til departementets utredning og anbefalinger. Vi har følgende merknader:

Til utvalgets utredning:

Kap 7: Barn som ikke går i barnehage. NOVAs studie av barn 3-5 år som ikke går i barnehage inngår som et grunnlag for dette kapitlet. Studien viser at dette feltet er i rask endring, og sannsynliggjør at de kjennetegn ved familiene som SSBs tall fra 2007 identifiserte, er langt mindre typiske i 2010. Videre gir studien innsikt i hvordan ulike livsformer og sammenhenger ligger til grunn for foreldrenes valg, og hvordan det også i hver enkelt familie ofte er slik at barnehage inngår som en del av barnas omsorgskarrierer før skolestart, selv om barnet kanskje i 3-årsalder ennå ikke går i barnehage. Vår forskning har vist at foreldre som ikke bruker barnehage for sine barn er en svært sammensatt gruppe, både med hensyn til ressurser, bakgrunn og omsorgsevne, og at det i tiden framover kan være mindre generell grunn til bekymring for denne gruppen enn tidligere antatt. NOVA finner det betenkelig om det ses bort fra dette i utformingen av den videre politikken.

Utvalget uttaler om NOVAs forskning at "resultatene ikke kan si noe om årsaker til at foreldre ikke velger barnehage". NOVA stiller seg undrende til dette. NOVA er forundret over at utvalget slik underkjenner den generelle validiteten i forskning som ikke er basert på "representative utvalg". En slik begrunnelse er forankret i et ensidig kunnskapssyn som gir liten innsikt i hvordan familier opplever og uttrykker sine behov, innsikter som vi anser bør være sentrale i utformingen av velferdspolitikken generelt. NOVA vil derfor understreke relevansen av forskning som kan nyansere, utdype og utfylle statistisk og evidensbasert kunnskap.

Til utvalgets anbefalinger:

12.1: Utvalget anbefaler at barnehagetilbudet fortsatt skal være frivillig. Dette er vi glade for, men vi er som antydnet ovenfor likevel noe overrasket over den delen av utredningen som ligger til grunn for forslaget. NOVAs studie gir mye kunnskap om hvorfor noen foreldre avstår fra barnehageplass. Den avdekker også at dette er et felt som er i meget rask endring, slik at statistikk fra tidligere år bare med forbehold kan benyttes som veikart framover. Det er i et mangfoldsperspektiv i tillegg viktig å være klar over den rollen familiers livsform spiller i valget av barnehage/ikke barnehage, slik at tilbud til barn ikke ensrettes i en grad som går ut over likestilte livsformer.

12.2: Utvalget foreslår 20 timer gratis barnehage i uken for alle barn i alderen 3–5 år. NOVA mener at dette er et godt forslag. Utvalget foreslår ikke en bestemt fordeling av timene på enten

fem korte dager eller to-tre hele dager, men en avveining av dette vil være viktig både i barnas forhold til foreldrene og i barnas forhold til barnehagefelleskapet. NOVA vil videre understreke at utgiften til barnehage ikke alltid er grunnen til at tilbudet velges bort. Årsakssammenhengen mellom lav inntekt og barnehagebruk går begge veier. Noen bruker ikke barnehage fordi de synes det er for dyrt, og de har ikke råd. Andre har lav inntekt nettopp fordi de ikke bruker barnehage, men foretrekker å passe barna selv og avstår derved fra full jobb og inntekt. For den siste gruppen er det mindre sannsynlig at gratis plass vil endre deres valg.

12.3: Utvalget foreslår at tilbud om 20 timers gratis barnehage pr uke for barn 3-5 år gis innenfor det ordinære barnehagetilbudet. For familier som på ulike måter fungerer mindre godt i forhold til barns situasjon, vil også et variert lavterskeltilbud tilpasset ulike foreldregrupper være godt egnet til å fange opp behov, fungere som støtte, og vise veien videre til andre tilbud og tjenester. Etter NOVAs syn fungerer dagens alternative tilbud, som åpen barnehage og språkstimulerende tilbud, snarere stimulerende i integreringsarbeidet enn som segregerende erstatninger for barnehage. NOVA er derfor ikke overbevist om at den beste løsningen er at gratis korttidstilbud for alle barn gis innenfor det ordinære barnehagetilbudet.

12.4.1: Utvalget foreslår at det i rammeplanen legges føringer for at barnet selv også får sette mål for sin egen læring og utvikling. Ut fra barneforskning og ut fra forskning på ny offentlig styring og brukervedvirkning vil NOVA advare mot at dette gjennomføres. Innføring av brukervedvirkning i forhold til barn, og spesielt så små barn som det her er snakk om, vil pålegge barn et for stort ansvar for egen utvikling og læring, og vil ha et sterkt aspekt av skinndemokrati. Voksne har ansvaret, og må ta ansvaret, selvsagt i god kommunikasjon med det enkelte barn. Vi er også skeptiske til et slikt forslag ut fra at det legger føringer for barnehagen primært som en arena for individuell læring, snarere enn som et sted der sosiale ferdigheter utvikles og læres i fellesskap.

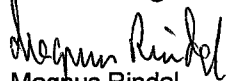
12.4.4: Utvalget foreslår at det utarbeides en veileder for barnehagene om arbeidet med barn med traumer. NOVA er glad for dette forslaget, som gjenspeiler forskningsbaserte anbefalinger tidligere gitt både fra vår egen og andre forskningsinstitusjoner. Et slikt tiltak vil særlig komme flyktning- og asylsøkerbarn til gode, og dermed også deres omgivelser, både i barnehagen og senere i livet.

12.8: Som forskningsinstitusjon er NOVA selvsagt enig i at forskningsbasert kunnskap bør være et utgangspunkt for den videre utviklingen av barnehagen som samfunnsinstitusjon. Utvalget anbefaler at det igangsettes kontrollerte evalueringsstudier for å finne ut hvordan barnehager med ulike kjennetegn påvirker barn av begge kjønn og med ulike forutsetninger og kjennetegn. Dette gjelder særlig barns sosiale, emosjonelle, atferdsmessige og motoriske fungering, i tillegg til barns kognitive fungering og psykiske helse. NOVA er enig i at det er behov for mer kunnskap om hvordan ulike barnehager påvirker ulike barn, men kan ikke se at kontrollerte evalueringsstudier alene kan gi adekvat kunnskap om dette. Forskningen må ta høyde for at det ikke vil være mulig å kontrollere for alle faktorer, og for å utforske kausalitetens retninger og kompleksitet. Andre og bedre metoder enn den anbefalte finnes, for eksempel innen teoribasert, ikke-eksperimentell effektevaluering, som gjennom å kombinere kvantitative og kvalitative metoder nettopp belyser forholdet mellom tiltak og tilsiktede og utilsiktede effekter. Også andre metodiske og teoretiske tilnærminger, både kvantitative, kvalitative og ikke minst kombinasjoner av disse, må til for å belyse slike sammenhenger på en tilstrekkelig god måte. Videre mener NOVA at også mange andre spørsmål er viktige i den videre utviklingen og derfor bør belyses ut fra forskning. Dette kan for eksempel omfatte studier av endringer som innføres i etterkant av utvalgets uttalelse. Dersom det skulle innføres brukerutformede individuelle resultatmål i barnehagen, vil det eksempelvis

være interessant å studere hvordan dette innvirker på det daglige livet i barnehagefellesskapet, på forholdet mellom foreldre og barnehage, og på det enkelte barns opplevelse av barnehagehverdagen.

Utvalget anbefaler at forskningsevalueringer av offentlige tiltak bør kvalitetskontrolleres gjennom publisering av artikler i fagfelleverderte tidsskrifter, både nasjonale og internasjonale. Utvalget mener videre at den vitenskapelige publiseringen i større grad må formidles til sektoren. Til dette vil NOVA påpeke at vitenskapelig publisering legges på et mer teoretisk og akademisk nivå enn evalueringsrapporter, og derfor ikke nødvendigvis er egnet som formidling tilbake til sektorene. Slik formidling bør være praktisk nyttig, noe rapportformatet oftest gir større rom for. NOVA deler utvalgets syn på behovet for å tilstrebe en høyest mulig kvalitet på forskningen, og mener at dette hensynet ivaretas best i to parallelle kanaler: gjennom både gode interne rutiner for kvalitetskontroll av forskningsrapporter og gjennom publisering i fagfelleverderte nasjonale og internasjonale tidsskrift.

Med vennlig hilsen

Magnus Rindal
direktør

